

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 39/2015-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. januára 2015 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Vaškom, Podjavorinskej 3, Prievidza, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 15 Sd 17/2013 z 2. júla 2012 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 So 125/2012 z 25. septembra 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. decembra 2013 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len

„sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Vaškom, Podjavorinskej 3, Prievidza, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 15 Sd 17/2013 z 2. júla 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 So 125/2012 z 25. septembra 2013 (ďalej aj „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol v procesnom postavení navrhovateľa účastníkom konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 15 Sd 17/2012 vo veci preskúmania rozhodnutia Sociálnej poisťovne – ústredie, Ulica 29. augusta 8, Bratislava (ďalej len „Sociálna poisťovňa“), č. 630 227 6343 0 z 25. októbra 2011, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o invalidný dôchodok s odôvodnením, že podľa posudku posudkového lekára sociálneho poistenia pobočky Sociálnej poisťovne Prievidza z 10. novembra 2010 nemá pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 15 Sd 17/2012 z 2. júla 2012 rozhodnutie Sociálnej poisťovne č. 630 227 6343 0 z 25. októbra 2011 potvrdil ako vecne správne. Proti označenému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom sp. zn. 7 So 125/2012 z 25. septembra 2013 tak, že odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem podrobného opisu skutkového stavu predovšetkým uvádza:

„Podľa môjho názoru prvostupňový i odvolací súd rozhodol o mojom nároku nesprávne, vychádzajúc z názoru Najvyššieho súdu SR, ktorý v napadnutom rozsudku vyslovil názor, že posudkoví lekári majú zhodné závery a o ich odbornej úrovni nemal súd dôvody pochybovať.“

S týmto názorom sa však stotožniť nemožno, sudcom je veľmi dobre známa nízka úroveň odbornosti posudkových lekárov a jednoznačne ich zaujaté rozhodovanie v prospech svojho zamestnávateľa, ktorým je Sociálna poisťovňa Bratislava. pričom táto je v konaniach o preskúmanie rozhodnutí o invalidnom dôchodku odporcom.“

Podľa názoru sťažovateľa „je nesporné, že ak odporcovi podriadení rozhodujú o nárokoch uplatňovaných proti odporcovi, ide o stav neobvyklý i keď uznávam, že zákonný, avšak ako som už uviedol, o nezaujatosti posudkových lekárov treba mať dôvodné pochybnosti a ich závery treba dôsledne hodnotiť, čo v mojej veci súdy neurobili... Postupom súdu bolo teda porušené aj moje ústavné právo, aby súd zabezpečil ochranu mojich práv, avšak rozhodnutie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom mi spravodlivú ochranu mojich práv neposkytlo.“

Sťažovateľ ďalej namieta nepreskúmateľnosť napadnutých rozsudkov krajského súdu ako súdu prvého stupňa a najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu, „lebo pri takých závažných ochoreniach, ktorými dlhodobo trpím, hodnotiť môj zdravotný stav zadokumentovaný množstvom lekárskejších správ odborných lekárov, tak, že súd odkazuje na závery posudkových lekárov je v rozpore nielen so zákonom, ale aj s Ústavou SR a právom každého občana na spravodlivý proces“.

Napokon sťažovateľ uvádza, že „môžem poukázať na desiatky prípadov a súdom musia byť známe stovky prípadov, keď posudkoví lekári tvrdili absolútne nezmysly, ich závery vôbec nezodpovedali zdravotnému stavu navrhovateľov a rozhodnutia sociálnej poisťovne boli následne a to aj opakovane rušené a veci im boli vracané na ďalšie konanie“. V tejto súvislosti sťažovateľ uviedol dva konkrétne prípady, keď v obdobnej skutkovej a právnej veci najvyšší súd „spochybnil závery posudkových lekárov...“.

Sťažovateľ, argumentujúc tým, že „mi nebol priznaný invalidný dôchodok a zostal by som bez akýchkoľvek prostriedkov na obživu a teda musím pracovať na úkor svojho zdravia“, namieta aj porušenie čl. 39 ods. 1 ústavy.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Právo [REDAKOVANÉ] na primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé rozhodnutie veci podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v konaní o priznanie invalidného dôchodku porušené bolo a to rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 02. 07. 2012 sp. zn. 15 Sd/17/2013- 39 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu SR v Bratislave zo dňa 25. 09. 2013 sp. zn. 7 So/125/2012.

2. Rozsudky Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 02. 07. 2012 sp. zn. 15 Sd/17/2013- 39 a Najvyššieho súdu SR v Bratislave zo dňa 25. 09. 2013 sp. zn. 7 So/125/2012 sa zrušujú.

3. Krajský súd v Trenčíne a Najvyšší súd SR v Bratislave sú povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne [REDAKOVANÉ] z titulu primeraného finančného zadostučinenia sumu 10 000,00 EUR... a nahradiť mu trovy právneho zastúpenia v sume 720,06 EUR... k rukám advokáta JUDr. Jána Vašku... do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Účelom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v prvom rade zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, k súdu alebo inému orgánu právnej ochrany. Základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy umožňuje každému, aby sa stal po splnení predpokladov ustanovených zákonom účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej efektívne umožní (mal by umožniť) stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c Francúzsko, 1998).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to,

aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má svoj základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

Podľa čl. 39 ods. 1 ústavy majú občania právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

Ústavný súd považuje z hľadiska limitov ústavnej kontroly rozhodnutí všeobecných súdov za potrebné poukázať na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS. 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp.

nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov tvoriacich súčasť ustálenej judikatúry, ústavný súd v rámci predbežného prerokovania posúdil sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy rozsudkom krajského súdu sp. zn. 15 Sd 17/2012 z 2. júla 2012

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľ bol oprávnený podať proti napadnutému rozsudku krajského súdu odvolanie (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Právomoc najvyššieho súdu v správnom súdnictve rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 7 So 125/2012 z 25. septembra 2013

Sťažovateľ sa nestotožňuje so závermi najvyššieho súdu uvedenými v odôvodnení jeho rozsudku sp. zn. 7 So 125/2012 z 25. septembra 2013, najmä s tým, že najvyšší súd podľa jeho názoru nesprávne posúdil otázku vzniku jeho nároku na invalidný dôchodok, v dôsledku čoho rozhodol podľa jeho tvrdenia inak, ako v obdobných veciach rozhodujú všeobecné súdy, pričom napadnutý rozsudok nedostatočne odôvodnil a nevysporiadal sa so všetkými jeho odvolacími dôvodmi.

Najvyšší súd ako súd odvolací v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu Sociálnej poisťovne č. 630 227 6343 0 z 25. októbra 2011 rozhodol o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 15 Sd 17/2012 z 2. júla 2012 tak, že tento rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal k sťažnosti pripojený rozsudok najvyššieho súdu sp. zn.

7 So 125/2012 z 25. septembra 2013 a zistil, že najvyšší súd v odôvodnení najprv poukázal na podstatné časti napadnutého rozsudku krajského súdu, pričom okrem iného uviedol:

„Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 2. júla 2012, č. k. 15 Sd/17/2012-39, potvrdil rozhodnutie z 25. októbra 2011 číslo 630 227 6343 0, ktorým odporkyňa podľa § 70 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov... zamietla žiadosť navrhovateľa o invalidný dôchodok s odôvodnením, že nespĺnil zdravotnú podmienku pre vznik nároku na uvedenú dávku. Zo záverov posudku [REDAKOVANÉ], posudkovej lekárky sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky v Prievidzi z 5. októbra 2011 a zo 4. januára 2012 a zo záverov posudku [REDAKOVANÉ], posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredia so sídlom v Trenčíne z 19. januára 2012 a neskôr z 24. apríla 2012 zistil, že navrhovateľ nie je invalidný podľa § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, lebo v dôsledku nepriaznivého zdravotného stavu miera jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť poklesla len o 25 %, preto mu nárok na invalidný dôchodok nevznikol.“

Najvyšší súd v napadnutom rozsudku ďalej citoval relevantné ustanovenie zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o sociálnom poistení“ (§ 71 ods. 1)] a vykonal jeho interpretáciu vo vzťahu k posudzovanej veci, pričom v tejto súvislosti najmä uviedol:

„Podľa § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení je poistenec invalidný, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Posúdenie rozsahu zdravotného poškodenia a jeho následkov na schopnosť občana vykonávať zárobkovú činnosť vyžaduje odborné lekárske znalosti a vo veciach sociálneho zabezpečenia je zverené posudkovým lekárom sociálneho poistenia, a to tak na účely správneho, ako aj na účely súdneho konania.

Zo spisov vyplýva, že zdravotný stav navrhovateľa posúdila 5. októbra 2011 a 4. januára 2012 [REDAKOVANÉ], posudková lekárka sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka v Prievidzi a 19. januára 2012 a 24. apríla 2012 [REDAKOVANÉ], posudkový lekár sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredia so sídlom v Trenčíne. Po osobnom vyšetrení navrhovateľa a po zohľadnení

pripojenej zdravotnej dokumentácie [REDAKOVANÉ] zistil, že rozhodujúcim zdravotným postihnutím navrhovateľa je dorzalgia polytopná, zaradená v prílohe č. 4, postihnutia v rozpätí 20 % - 35 %, ktorá je u navrhovateľa zistená mierne nad spodnou hranicou rozpätia v rozsahu 25 %. Ďalšie zdravotné ťažkosti navrhovateľa označil za posudkovo nevýznamné, a preto nebola percentuálna výmera za iné zdravotné postihnutie navýšená.

Z posudkov posudkových lekárov vyplýva zhodné zistenie, že navrhovateľovi bola diagnostikovaná dorzalgia C chrbtice na podklade napriamenej lordózy a s počínajúcimi degeneratívnymi zmenami podľa RTG vyšetrenia v marci 2012, spina bifida C6, bez radikulárneho syndrómu, dorzalgia LS chrbtice na CT vyšetrení vo februári 2009 overenej protrúzie L3 a L4, ľahká retrolistéza L5 o 2,5 cm a protrúzie L4 a L5 podľa MR vyšetrenia v máji 2011 s pseudoradikulárnym syndrómom, hypertenzia I. stupňa, artritída perihumeroscapularis bez presvedčivých RTG zmien v novembri 2011 s ľahkým obmedzením funkcie, gonarthrosis bilat. I. stupňa, epikondylopatia, na EMG senzitívna neuropatia nervus ulnaris, v anamnéze OP fissury konečníka v roku 1995, tachykardia v roku 2002 (ergometria a ECHO KG boli negatívne), vegetatívny disbalans a neurasténia a napokon v roku 2008 nefrolit so spontánnym odchodom vpravo. Z uvedených ochorení posudkoví lekári zhodne označili za rozhodujúce zdravotné postihnutie dorzalgiiu polytopnú, ktorá zodpovedá 25 % zníženiu miery jeho poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť podľa kap. XV, odd. E, položka 3.b. prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení. Rovnako potom posudkoví lekári zistili, že navrhovateľ nie je invalidný podľa § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, lebo pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav nemá v porovnaní so zdravou fyzickou osobou pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť viac ako 40 %.“

Po podrobnom oboznámení s administratívnym spisom, ako aj so súdnym spisom sa najvyšší súd zaoberal skutkovým základom prerokovávanej veci, jej právnym posúdením a skúmaním, pričom na tomto základe dospel k týmto právnym záverom:

„Medzi závermi posudkových lekárov neboli zistené rozpory a o ich odbornej úrovni nemal súd dôvody pochybovať. Námietky uvádzané navrhovateľom v odvolaní

o nesprávnom posúdení a vyhodnotení predloženej lekárskej dokumentácie odvolací súd nezistil a obsahu zdravotnej dokumentácie nezodpovedá tvrdenie, že sa posudkoví lekári nezaoberali lekárskou správou z 5. novembra 2011, keď následne ani z ambulantného zápisu [REDAKOVANÉ] z 9. januára 2012 nevyplývali iné diagnostické závery ako neskôr zistili posudkoví lekári. Uvádzané zdravotné problémy navrhovateľa teda posudkoví lekári poznali a vyplývajú z odborných lekárskeho vyšetrení, ktoré boli podkladom pre ich závery uvedené v posudkoch.

Pokiaľ navrhovateľ namietal, že jeho zdravotný stav nebol správne zaradený pod príslušnú položku, uvedenú v prílohe č. 4 zákona o sociálnom poistení, jeho tvrdenie nezodpovedá obsahu spisov. Navrhovateľ ani v odvolacom konaní nedoložil ďalšie lekárske správy o zhoršenom zdravotnom stave. Dôvod na opätovné prešetrenie zdravotného stavu navrhovateľa na odstránenie prípadných pochybností preto odvolací súd nezistil.

Ak by však v budúcnosti došlo k zmene zdravotného stavu navrhovateľa v dôsledku jeho zhoršenia, môže navrhovateľ opätovne požiadať o preskúmanie miery poklesu schopnosti alebo zmenu rozhodujúceho postihnutia a stanovenie novej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Odvolací súd preto rovnako ako súd prvého stupňa dospel k záveru, že uznaná miera poklesu schopnosti navrhovateľa vykonávať zárobkovú činnosť je určená mierou zodpovedajúcou zákonu.

Navrhovateľ v odvolacom konaní neuviedol také nové skutočnosti, ktoré by prijatý záver v posudkoch posudkových lekárov zadovážených v tomto konaní spochybnili alebo vyvrátili a ani zo zisteného skutkového stavu nevyplýva jeho nesprávnosť.

Odvolací súd preto závery krajského súdu považoval za vecne správne a dostatočne doložené vykonaným dokazovaním. Z uvedených dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 OSP potvrdil.“

V súvislosti s namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu [vydaným v správnom súdnictve podľa V. časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)] je podľa názoru ústavného súdu potrebné zohľadniť špecifiká správneho súdnictva.

V rámci správneho súdnictva súdy preskúmajú „zákonnosť“ rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov (§ 244 ods. 1 OSP).

Z uvedeného vyplýva, že úlohou súdu v správnom súdnictve nie je nahradzovať činnosť správnych orgánov, ale len preskúmať zákonnosť ich postupov a rozhodnutí, teda to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok rešpektovali príslušné hmotno-právne a procesno-právne predpisy. Treba vziať do úvahy, že správny súd nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy. Ani ústavný súd v konaní o sťažnosti v zásade nie je skutkovým súdom, ktorý by vykonával dokazovanie na zistenie skutkového stavu, ak by malo ísť o dokazovanie, ktoré by malo nahradiť dokazovanie vykonané všeobecnými súdmi a ich vyhodnotenie. Ústavný súd skúma napadnutý rozsudok iba z hľadiska už spomenutých kritérií zjavnej neodôvodnenosti a arbitrárnosti (IV. ÚS 411/2011).

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd o otázkach, ktoré boli dôvodom na podanie návrhu sťažovateľa, ktorým sa domáhal preskúmania zákonosti rozhodnutia správneho orgánu (a o ktorých v prvom stupni rozhodoval krajský súd), nerozhodol svojoľne a arbitrárne, odôvodnenie najvyššieho súdu je z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto nesignalizuje možnosť vyslovenia porušenia sťažovateľom označeného základného práva po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku zhrnul skutkové zistenia a právne závery krajského súdu, ktoré boli v rozsahu odvolacích námietok sťažovateľa predmetom preskúmania v odvolacom konaní, uviedol, akými úvahami sa spravoval pri rozhodovaní, ako aj právne posúdil sťažovateľove námietky (týkajúce sa jeho tvrdenia, že jeho zdravotný stav nebol riadne zistený a predložená lekárska dokumentácia nebola dostatočným spôsobom posúdená, lebo jeho rozhodujúce zdravotné postihnutie nebolo určené správne). Najvyšší súd pritom posúdenie a vyhodnotenie predloženej lekárskej dokumentácie v danej veci podrobne odôvodnil.

Ústavný súd preto konštatuje, že najvyšší súd ako odvolací súd sa ústavne akceptovateľným spôsobom zaoberal námietkami sťažovateľa, ktorých posúdenie bolo relevantné na rozhodnutie o veci a závery rozsudku sú dostatočne odôvodnené. Výklad príslušných zákonných ustanovení bol nepochybne v právomoci najvyššieho súdu a nemožno dospieť ani k záveru, že by jeho výklad zjavne vybočoval z rámca týchto ustanovení, a tým bol z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný.

K argumentácii sťažovateľa, že najvyšší súd vec nesprávne právne posúdil, v dôsledku čoho rozhodol inak, ako v obdobných veciach rozhodujú všeobecné súdy v súvislosti s hodnotením právnej relevantnosti záverov posudkových lekárov Sociálnej poisťovne, ústavný súd považuje za potrebné poznamenať, že mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01). Preto, ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno z takéhoto ich postupu mechanicky vyvodzovať porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, pričom ústavný súd vzhľadom na svoje ústavné postavenie a princíp minimalizácie zásahov do činnosti všeobecných súdov, ktorý štandardne uplatňuje vo svojej judikatúre, do takéhoto (vo všeobecnosti nežiaduceho) stavu vstupuje len vo výnimočných prípadoch. Vo veci sťažovateľa ústavná akceptovateľnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vylučuje, aby ústavný súd uplatnil výnimku zo svojho štandardného prístupu k preskúmvaniu právoplatných rozhodnutí všeobecných súdov.

Skutočnosť, že sťažovateľ zastáva iný právny názor, ako prijal v danej veci najvyšší súd, nemôže sama osebe viesť k záveru o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti, a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. Posúdenie namietanej zákonnosti postupu a rozhodnutia správneho orgánu bolo v právomoci najvyššieho súdu. Jeho závery nevykazujú známky svojvôle a sú aj

odôvodnené, a preto týmto rozhodnutím podľa názoru ústavného súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy.

Na tomto základe ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy, porušenie ktorého sťažovateľ namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o jeho porušení. Ústavný súd preto v tejto časti sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 39 ods. 1 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 7 So 125/2012 z 25. septembra 2013

V súvislosti s namietaným porušením čl. 39 ods. 1 ústavy ústavný súd pripomína svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07, IV. ÚS 396/08), súčasťou ktorej je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 39 ods. 1 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. O prípadnom porušení základných práv podľa čl. 39 ods. 1 ústavy by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením.

Keďže ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom a namietaným porušením základného práva sťažovateľa upraveného v čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy, neprichádzalo v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci do úvahy ani vyslovenie porušenia jeho základného práva zaručeného v čl. 39 ods. 1 ústavy. Ústavný súd

preto sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd navyše konštatuje, že sťažovateľ v prípade zmeny zdravotného stavu (zhoršenia) môže opätovne požiadať o preskúmanie miery poklesu schopnosti alebo zmenu rozhodujúceho postihnutia a stanovenie novej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť ako splnenie jednej z podmienok na priznanie invalidného dôchodku.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa na ochranu ústavnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. januára 2015